

Hoofdstuk 3: Gelijkheid werkt

3.1. Inleiding

De samenleving wordt sterker als wij op gelijke voet leven met elkaar. En in een sterkere samenleving hebben we allemaal meer kansen om onszelf te zijn. Daarom leggen wij ons niet neer bij ongelijkheid. Elk mens is gelijk, elk mens is erbij gebaat dat iedereen een plek heeft in de samenleving, dus rusten wij niet tot elk mens die kansen kan benutten.

Er zijn nog te veel mensen die niet die vrijheid hebben om van hun leven te maken wat ze willen, om hun eigen weg te kiezen. En die ongelijkheid werkt niet, want ze maakt ons allemaal minder vrij. Iedereen heeft het recht op een menswaardig bestaan, en om volwaardig aan de samenleving deel te nemen.

Via opvoeding en onderwijs geven we iedereen de kansen zich te blijven ontwikkelen, zijn talenten te blijven ontplooien en volwaardig deel uit te maken van onze gemeenschap. Op die manier versterken we wat we delen, en kan iedereen in alle vrijheid kiezen hoe hij zijn rol in de samenleving opneemt.

Want elk talent is gelijk. Iedereen is anders, iedereen kan iets anders, en dat maakt ons allemaal even uniek en onmisbaar. We zijn dan ook pas echt vrije mensen als we onszelf kunnen zijn, leren hoe we ons leven vorm kunnen geven, op eigen benen kunnen staan en het daarmee ook beter maken voor elkaar. Daarom moeten we iedereen van jongs af aan de kansen blijven geven om onze eigen kwaliteiten te ontwikkelen, en onze eigen plek te vinden in de samenleving.

Door onszelf sterker te maken, versterken we ook onze gemeenschap, want samen organiseren wat we allemaal nodig hebben werkt beter. Hoe meer mensen meedoen, hoe beter ons onderwijs is. En hoe meer mensen samenwerken, hoe beter de sociale zekerheid iedereen de mogelijkheid geeft op een goed leven.

Samen organiseren wat we delen, met meer ideeën en draagkracht, werkt beter. Alleen in een samenleving van gelijken hebben we allemaal de mogelijkheid om dat te doen. Daarom moeten we elke vorm van ongelijkheid, waarvan armoede de grootste exponent is, tegengaan.

Hoofstuk 3: Gelijkheid werkt

3.2. Wij zijn allemaal gelijk – Onderwijs

"Er is niks mis mee te zeggen dat een studierichting abstract theoretisch is en er is zeker ook niks mis mee te zeggen dat een studierichting praktisch is. Er is wel iets mis mee wanneer men zegt dat het ene is beter dan het andere."

(Franky Hungenaert, directeur scholengemeenschap Harlindis en Relindis, Maaseik)

Samenvatting

Iedereen moet de mogelijkheid krijgen om een goed leven op te bouwen. De mogelijkheid om het anders – nog beter – te doen dan onze ouders, zonder dat onze afkomst of onze sociale situatie ons lot bepalen. De vrijheid om onze eigen keuzes te maken. We zijn allemaal gelijk, we willen allemaal vooruit in het leven. Het onderwijs is dé kansenschepper bij uitstek. Ons onderwijs moet kinderen en jongeren optillen. Hen boven zichzelf uit laten stijgen, hen talenten doen ontdekken die ze zelf nooit vermoed hadden.

We stellen vandaag vast dat het onderwijs die taak niet voor iedereen vervult. Het werkt de ongelijkheid niet weg, het houdt ze in stand en versterkt ze soms zelfs nog. Een individuele aanpak moet ervoor zorgen dat ons onderwijs niemand achterlaat. In het basisonderwijs kunnen we met een aanpak op maat van elk kind het zittenblijven overbodig maken, in het secundair onderwijs laat een brede eerste graad leerlingen toe om die studierichting te kiezen die het best aansluit bij hun vaardigheden en interesses. Gedreven en nog beter opgeleide leerkrachten garanderen dat elk kind in elke school uitstekend onderwijs geniet.

Hoogstaand onderwijs stelt mensen in staat om richting te geven aan hun leven. De richting die ze zelf kiezen. Iemands achtergrond mag nooit zijn toekomst bepalen. Daarom geven we iedereen gelijke toegang tot ons onderwijs, we werken financiële drempels weg en leveren extra inspanningen om taaldrempels weg te werken. En we geven tweede kansen. Wie onderweg achterop raakt of overboord valt, moet zijn hele leven lang de mogelijkheid krijgen om de draad terug op te pikken. Een sterk volwassenenonderwijs geeft mensen de kans om het roer om te gooien en kan een extra dynamiek geven aan de samenleving.

1. Inleiding

Iedereen verdient de gelijke keuzevrijheid om zijn eigen rol in de samenleving in te vullen. Het onderwijs moet daar rekening mee houden, en alle vaardigheden en competenties in gelijke mate waarderen en maximaal ontwikkelen.

In ruil verwachten we dat jongeren deze kansen ook aangrijpen om het beste van zichzelf te geven. Via opvoeding en onderwijs geven we aan onze jongeren door wat de gedeelde waarden van onze samenleving zijn. Zo verbinden we de huidige met de komende generaties en zorgen we voor gemeenschapsvorming. Een goede scholing leert ons de gewenste sociale kennis, attitudes en

vaardigheden om deel te nemen aan het leven, aan de democratie, aan de gemeenschap én om onszelf daarin ten volle te ontplooien.

Een gemeenschap die iedereen de kansen geeft zich te blijven ontplooien en de wereld om zich heen te blijven ontdekken, zorgt ook voor gemeenschapsvorming. Zo delen we wat we belangrijk vinden.

Dergelijke gemeenschapsvorming, waar iedereen zijn eigen plaats in heeft, staat vooruitgang en verandering niet in de weg. Ze zorgt er juist voor dat we onszelf voortdurend verbeteren, zowel individueel als collectief. We geven elke jongere de kennis, attitudes en vaardigheden om mee de samenleving van morgen te vormen. Op die manier voorkomen we maatschappelijke uitsluiting en verzekeren we ons ervan dat jongeren de burgers en de werknemers van morgen zijn. Dat ze mee kunnen op de arbeidsmarkt van morgen veronderstelt een onderwijssysteem dat vooruit kijkt en hen warm maakt om zich levenslang te blijven vormen.

Vandaag speelt ons onderwijs die rol nog te weinig. In plaats van een krachtige hefboom te zijn voor sociale mobiliteit en vooruitgang, bevestigt ons onderwijs nog te vaak ongelijkheden en denkt het nog te homogeen. Ondanks de hoge kwaliteit van onze scholen vallen grote groepen uit de boot door het watervalsysteem. Jongeren worden te snel gedwongen onherroepelijke keuzes te maken, zonder goed te kunnen inschatten wat ze kunnen en wat ze daarmee kunnen doen. Wie in een richting terecht komt die niet bij hem past en daar niet kan volgen, moet 'zakken' naar een 'lager' niveau. Kinderen van 'laaggeschoolden' worden dikwijls ook zelf 'laaggeschoold'. Die in de samenleving ingebakken woordkeuze bevat inderdaad een waardeoordeel, waardoor keuzevrijheid eigenlijk niet bestaat. En de manier waarop we omgaan met mensen in 'lagere' richtingen bevestigt dat oordeel. Er ontstaat – op basis van het gevolgde onderwijs – een gesegregeerde maatschappij. Dat zorgt voor een nieuwe onderklasse. Dat moeten we omkeren: elk talent is evenveel waard, elke onderwijsrichting moet dus ook evenveel waard zijn, en wat iemand daar later mee doet moet evenveel betekenen.

We willen dat het onderwijs van goede kwaliteit is voor álle leerlingen, wat ook hun talent is. Daarvoor zijn cruciale hervormingen nodig:

1. Onderwijs dat ieders talent versterkt en een kwaliteitsvolle opleiding voor ieder talent, met een hoger opleidingsniveau voor leraren en een betere kwaliteitscontrole.
2. De best passende studiekeuze voor iedereen, met een betere overgang van basis- naar middelbare school en naar hoger onderwijs. Die moet bepaald worden door je talenten en niet door je achtergrond.
3. Een onderwijs dat levenslang kansen creëert, met een secundair onderwijs dat zijn structuur aanpast aan de veranderende samenleving, om levenslang leren mogelijk te maken.

Dat alles moet in nauw overleg gebeuren met scholen, ouders, jongeren en bedrijven.

1.1. Elk talent versterken

De samenleving en met name het onderwijs mogen geen waardeoordeel vellen over iemands talenten en dromen, maar moeten die juist versterken en de ontplooiing ervan mogelijk maken. Jongeren hebben allemaal unieke talenten, en ontwikkelen zich bovendien op verschillende manieren en een verschillend tempo. Daarom is vorming gebaseerd op iemands aanwezige talenten voor ons het uitgangspunt.

Dat betekent dat we een aantal aanpassingen moeten doorvoeren in het onderwijs.

Het ontdekken van onze talenten en interesses vraagt tijd. We geven kinderen dan ook de tijd om te laten zien waar ze goed in zijn. Dat start het best op vroege leeftijd. We zijn voorstander van meer individuele leertrajecten waarbij zittenblijven eerder de grote uitzondering is dan de regel. Door onze kinderen een jaar te laten overdoen, leggen we als samenleving de nadruk op het herhalen van de leerstof, ook op die thema's waarop het kind goed scoort. Door leerlingen te laten leren op maat, zetten we maximaal in op de ontwikkeling van ieders competenties en vaardigheden. Bovendien krijgen zo minder leerlingen een negatief waardeoordeel over zich heen, iets wat contraproductief kan werken.

1.1.1. Resoluties:

1.1.1.1. sp.a maakt zittenblijven overbodig. Individuele leertrajecten gekoppeld aan een collectief klasgebeuren bieden onze kinderen leerkansen. Door meer differentiatie en bijscholing voor de zwakke vakken vangen we zittenblijven op.

1.1.1.2. sp.a pleit voor meer onderwijs op maat door te differentiëren in ondersteuning van leerlingen. Inhaallessen, taalbadklassen, begeleide studie, geïndividualiseerde hulp, voor- en naschoolse educatie... bieden de nodige tijd en steun. sp.a wil zo de aanwezige capaciteiten maximaal ontwikkelen.

Het moment waarop een jongere een definitieve schoolkeuze maakt komt voor vele leerlingen te vroeg. Dit leidt vaak tot mislukking en uitval. We willen werk maken van een meer soepele overgang van het lager naar het secundair onderwijs. Daarom willen we de idee van de brede oriënterende eerste graad opnieuw versterken (12-14 jaar). Door te verhinderen dat onze jongeren op 12-jarige leeftijd definitieve keuzes maken en door hen waar wenselijk langer samen te houden, is er minder kans op een sociaal bepaalde selectie. Een brede vorming biedt zowel algemeen vormende, technische, praktijkgerichte als creatieve componenten aan. Dit moet gepaard gaan met een individueel leertraject: extra (inhaal)lessen indien nodig, taalbadklassen, begeleide studie en geïndividualiseerde hulp op maat, én het prikkelen van zij die meer aankunnen.

1.1.2. Resolutie: sp.a pleit voor een brede basisvorming voor iedereen. We houden ons pleidooi voor een bredere oriënterende eerst graad tot 14 jaar aan waar talentontdekking en -ontwikkeling centraal staan. We gaan de strijd aan met sociaal bepaalde studiekeuzes. We integreren algemeen vormende, technische en muzische/creatieve componenten.

De democratisering van het hoger onderwijs is een blijvende uitdaging. Het hoger onderwijs is nog onvoldoende een afspiegeling van de huidige maatschappij. Het inschrijvingsgeld mag daarom niet verhoogd worden, want dat zal tot gevolg hebben dat de sociaal meest kwetsbare jongeren noodgedwongen afhaken, wat de sociale mobiliteit van het onderwijs onderuit haalt. Al in het secundair onderwijs willen we jongeren zo goed mogelijk informeren en oriënteren. Studenten uit

kwetsbare groepen moeten gericht studieadvies en studiebegeleiding krijgen zodat zij snel op de juiste weg zitten. Op basis van vooropgestelde resultaten, krijgen instellingen middelen uit een aanmoedigingsfonds om werk te maken van een betere instroom, doorstroom én uitstroom van ondervertegenwoordigde groepen.

1.1.3. Resolutie: sp.a pleit voor een betere doorstroom naar het hoger onderwijs van studenten uit kwetsbare groepen door instellingen te financieren aan de hand van vooropgestelde streefcijfers.

Goed onderwijs mag niet voorbehouden zijn voor een kleine groep met welbepaalde talenten. Onderwijs mag geen ongelijkheden in de hand werken en moet voor iedereen, met elk talent, even kwaliteitsvol zijn. Daarom zetten we in op:

A. Een betere lerarenopleiding. We schrikken er niet voor terug de lat hoog te leggen. We willen dat de beste leraren onze kinderen dagelijks inspireren en uitdagen. We maken de lerarenopleiding aantrekkelijker, zodat er altijd voldoende leerkrachten zijn.

1.1.4. Resolutie: sp.a wil werken aan voldoende én uitstekende leraren door:

- meer loopbaanperspectief te garanderen door de loopbaan van een leraar op te delen in fasen. Jonge leraren bieden we – naast pedagogische ondersteuning – ook voldoende werk- en financiële zekerheid. We pleiten voor gedifferentieerde verloning op basis van competentieontwikkeling.
- meer mogelijkheden tot differentiatie binnen de functie van leraar. We stimuleren hen door bedrijfsstages, innovatieve projecten op poten te zetten, lesgeven in andere school met andere context, de mogelijkheid om tijdens de loopbaan een bijkomende (onderwijsrelevante) opleiding te volgen.
- zij-instromers aan te trekken door hen te betalen volgens verworven anciënniteit mits zij over de nodige vakinhoudelijke en vakdidactische competenties beschikken. Vanuit lerarenopleidingen en VDAB worden deze competenties vastgesteld.
- te investeren in opleidingen en vormingen die leraren snel laten inspelen op nieuwe maatschappelijke en pedagogische evoluties. We richten hiervoor een vormingsfonds op dat in nauw overleg met scholen (vraaggestuurd) opleidingsprioriteiten naar voor schuift.
- een meer hedendaagse wijze van de taakinvulling. Daarom willen we de onderwijsopdracht van leraren uitdrukken in een jaaropdracht. We spreken dan niet meer van een lesurenopdracht maar wel van een jaaropdracht waarbinnen lessen alsook verplichte opleidingsuren, overlegmomenten en andere taken worden geïntegreerd.
- de competenties van het middenkader en directie in scholen te optimaliseren. Hun invloed is te bepalend voor de onderwijskwaliteit van een school. De overheid blijft daarom investeren in een minimumkader met competentieprofielen voor directie en coördinatoren. Directeur is voor ons geen bevorderingsambt.

B. Een opwaardering van techniek en wetenschap. We stimuleren leerlingen om voor studierichtingen te kiezen die hen voorbereiden op technische en wetenschappelijke beroepen. Die keuze moet een positieve keuze zijn, die niet bepaald wordt door hun sociaaleconomische achtergrond. Dit is niet alleen de taak van het onderwijs, maar ook van de bedrijfswereld en opleidingscentra.

1.1.5. Resolutie: sp.a werkt aan een opwaardering van techniek en wetenschap, door:

- een leerlijn techniek en technologie die start in het basisonderwijs. Het aanleren van technische vaardigheden is er voor iedereen.
- een betere afstemming van beroepstechnische opleidingen met de beroepskwalificatie zodat elke opleiding aansluit op de arbeidsmarkt van morgen.
- 'leren en werken' in elke beroepsgerichte opleiding te integreren, om onderwijs en bedrijfsleven beter op elkaar af te stemmen. Het werkplekleren, waarbij leerlingen en cursisten relevante competenties en werkhoudingen aanleren op de werkvloer, krijgt hierin een belangrijke plaats.
- laagdrempelige opleidingen te garanderen door een intensieve samenwerking tussen VDAB/SYNTRA, de economische sectoren en volwassenonderwijs om cursisten zo naar sectoren toe te leiden.

C. Een pedagogisch hoogstaande onderwijsinfrastructuur voor iedereen.

1.1.6. Resolutie: sp.a pleit met het oog op schoolgebouwen voor

- lokale autonomie inzake scholenbouw en -renovatie. De lokale overheid wordt bouwheer van schoolgebouwen voor alle netten op haar grondgebied. Ze zoekt plekken, leent geld voor de bouw en renovatie van scholen (via lokale publiek-private samenwerkingsverbanden). De lokale overheid geeft deze scholengebouwen in erfpacht aan de onderwijsnetten.
- de oprichting van een Vlaams Agentschap (voor publieke diensteninfrastructuur) dat over de beleidsdomeinen heen werkt in nauw overleg met de stad of gemeente. Onderwijs is niet de enige gemeenschapsvoorziening waar de komende jaren meer nood aan zal zijn. Ook de behoefte aan groen, sportvoorzieningen, kinderopvang, serviceflats, dienstencentra, publieke speelruimte. Dit agentschap heeft tot doel om – in nauw overleg met lokale overheden – doordachte keuzes te maken inzake infrastructuur voor kinderopvang, schoolgebouwen, rusthuizen,... waarbij meervoudig ruimtegebruik en multifunctionaliteit rode draden vormen.

D. Duidelijke onderwijsdoelstellingen, met de nodige middelen van de overheid. Scholen hebben de verantwoordelijkheid om deze onderwijsdoelstellingen op hun manier te realiseren. De overheid controleert of scholen hun middelen goed gebruiken, met peilingstoetsen en het openbaar maken van schoolresultaten volgens welbepaalde parameters.

1.1.7. Resolutie: sp.a zet in op een ver doorgedreven kwaliteitscontrole waarbij het verband tussen middelen en resultaten in de evaluatie wordt meegenomen. We willen scholen ondersteunen om zichzelf bij te sturen.

o RESOLUTIE: sp.a zet in op het openbaar maken van de gemeten resultaten op basis van vaste parameters. Het zet scholen aan tot blijvende professionalisering en onderwijsvernieuwing. Ouders zullen zo een weloverwogen schoolkeuze maken.

1.2. Vrije keuze voor iedereen

Onze toekomst mag niet worden bepaald door onze achtergrond. Niet waar we vandaan komen, niet waar we geboren zijn, niet wat de studiekeuze was van onze ouders mag onze onderwijskeuze bepalen, wel onze individuele talenten en wat we later graag willen doen met ons leven. Excellent onderwijs zorgt voor sociale mobiliteit, neemt drempels weg en maakt de samenleving gelijk.

We bouwen dus financiële drempels in het onderwijs af, maar ook taaldrempels, want die vormen het belangrijkste verschil dat kinderen hebben in bagage en voorkennis. In combinatie met een vorming die ieders talent versterkt, maakt dit onderwijs voor iedereen de beste keuze mogelijk.

Keuzes en beslissingen van gezinnen inzake onderwijs mogen niet bepaald worden door hun financiële mogelijkheden. We willen geen sociaal onderscheid tussen 'dure' en 'goedkope' scholen. Ook al is de

ene studierichting duurder dan de andere, sociale of financiële overwegingen mogen de studiekeuze niet beïnvloeden.

De schoolresultaten van een grote groep etnische minderheden zijn dramatisch: schoolloopbanen met mislukkingen, demotivatie, een grotere kans om op het einde van de rit zonder diploma te eindigen. Het niet onder de knie hebben van het Nederlands ligt vaak aan de basis daarvan, en maakt integratie in de samenleving en de arbeidsmarkt moeilijk. We versterken dan ook de bevordering van de taalkennis. Lagere scholen krijgen de mogelijkheid om een taalbad en extra taallessen Nederlands buiten de gewone lessen te organiseren. We betrekken de ouders en bieden ook hen taallessen aan, samen met de Centra voor Volwassenenonderwijs.

1.2.1. Resoluties:

1.2.1.1. sp.a zet in op een doorgedreven taalbeleid dat reeds ruim aan bod komt in de lerarenopleiding en in nascholingen voor scholen. We maken geld vrij om extra lessen en taalbaden te organiseren.

1.2.1.2. sp.a zet in op een divers lerarenkorps. Een lerarenbeleid dat streeft naar sociale en culturele diversiteit.

1.3. Levenslang kansen grijpen

De gelijkheid tussen mensen bewaken is een onderwijsopdracht die niet stopt als iemand afstudeert. De samenleving verandert, dus startkansen alleen zijn niet genoeg: mensen kunnen hun leven lang geconfronteerd worden met veranderende omstandigheden, het leven kan plots andere eisen aan ons stellen. Onze keuzevrijheid kan opeens verminderen als we ons niet kunnen aanpassen aan de snel evoluerende samenleving. Om 'mee te kunnen' volstaat de initiële schoolloopbaan vaak niet meer, en dat creëert nieuwe ongelijkheden op elke leeftijd.

We werken daarom aan een lerende samenleving, waarin iedereen op elk moment in zijn leven de vorming en kansen krijgt die hij op dat moment nodig heeft. We moeten op elk moment van ons leven de kans hebben een nieuw beroep, een nieuwe vaardigheid of een nieuwe taal te leren, of het diploma te behalen waar we al zo lang van dromen. We werken daarom aan een breed toegankelijk, betaalbaar en kwalitatief hoogstaand volwassenenonderwijs.

Het volwassenenonderwijs moet openstaan voor alle mogelijke groepen in de samenleving. We moeten vooral de weg ernaartoe tonen aan mensen die niet beschikken over het diploma secundair onderwijs, aan volwassenen die over onvoldoende geletterdheidsvaardigheden beschikken, aan anderstaligen om zich te integreren in de samenleving en aan ouderen om bij te blijven met de nieuwste ontwikkelingen. Mensen die om welke reden dan ook afgehaakt zijn, moeten we nieuwe kansen geven. De overheid moet daarin haar verantwoordelijkheid ten volle opnemen, want alleen via een publieke financiering kan iedereen dit betalen.

1.3.1. Resolutie: sp.a zet in op een sterke organisatie van volwassenenonderwijs door publieke financiering. Zo zorgen we ervoor dat iedereen tegen een minimale kostprijs kan deelnemen.

Er moet werk gemaakt worden van intensieve samenwerking tussen het bedrijfsleven en het volwassenenonderwijs, waarbij alle opleidingen leiden tot een erkende kwalificatie. Meer flexibele vormen van leren maken het volgen van een opleiding mogelijk voor mensen met een gezin en mensen die werken. We investeren in afstandsleren, open leercentra en combinaties van leren en werken, zoals stages en werkplekleren. Wie al heel wat competenties verworven heeft op het werk, moet

daarvoor een studiebewijs kunnen krijgen. De studiebewijzen die in het volwassenenonderwijs behaald worden, moeten voldoende waarde hebben op de arbeidsmarkt.

1.3.2. Resolutie: sp.a zet in op intensieve samenwerkingen tussen het bedrijfsleven en het volwassenenonderwijs, waarbij alle opleidingen leiden tot een erkende kwalificatie. Studiebewijzen behaald in het volwassenenonderwijs hebben voldoende waarde op de arbeidsmarkt.

Ook het hoger onderwijs moet investeren in levenslang leren. Doorgroeien van een tweedekansopleiding op niveau van het secundair onderwijs tot een hoger onderwijsdiploma moet mogelijk zijn.

1 op de 7 Vlamingen heeft onvoldoende elementaire basisvaardigheden om volwaardig werk te vinden of om deel te nemen aan het verenigingsleven. Het gaat vooral om lezen, schrijven, rekenen, sociale en IT-vaardigheden. Ook de basiseducatie voor elke leeftijd moet daarom versterkt worden, samen met werkgevers, sectoren en middenveldorganisaties. Een te grote groep jongeren verlaat het secundair onderwijs zonder een diploma. We moeten die ongekwalificeerde uitstroom terugdringen, maar ook meer mensen op latere leeftijd volwaardige kansen geven om alsnog hun diploma te behalen, via financiële steun voor het Tweedekansonderwijs.

1.3.4. Resoluties:

1.3.4.1. sp.a zet in op een versterking van de sector basiseducatie zodat iedereen maximaal kan participeren aan de samenleving. We willen dat iedereen de elementaire basisvaardigheden onder de knie heeft.

1.3.4.2. Resolutie: Wie nieuw is in onze samenleving moet alle kansen krijgen om zich te integreren. Het volwassenenonderwijs speelt daarin een belangrijke rol, in de eerste plaats door wie dat nodig heeft, snel het Nederlands te leren, maar ook door te investeren in beroepsopleidingen voor anderstaligen zodat ze snel aan de slag kunnen.

Hoofdstuk 3: Gelijkheid werkt

3.3. Samen werkt beter – Een solidaire gezondheidszorg

Anna heeft 18 gezonde levensjaren minder te goed dan Caroline.

Het verschil? Anna heeft een diploma lager onderwijs.

Caroline heeft een universitair diploma op zak.

(‘Tackling Health Inequalities in Belgium’)

Samenvatting

Het delen van welvaart is niet alleen rechtvaardig, het maakt die welvaart ook groter voor de hele samenleving. De beste manier om onze verzorgingsstaat te financieren, is dat gezamenlijk te doen, voor een zo breed mogelijk spectrum aan risico's. Alleen als we de risico's van het leven samen opvangen, dekken we ze voor iedereen. Onze gezondheidszorg is de beste illustratie dat een solidaire aanpak werkt. Door samen bij te dragen, kan iedereen zich zorg van absolute wereldklasse permitteren. Niet alleen diegenen die 4.000 euro voor een bevalling of 20.000 euro voor een pacemaker kunnen ophoesten.

Onze gezondheidszorg moet toegankelijk zijn voor iedereen. We dichten de gezondheidsgloof: dat mensen met een universitair diploma 18 gezonde jaren méér voor zich hebben dan mensen zonder diploma of dat 14 procent van de mensen een doktersbezoek uitstelt om financiële redenen, geeft aan dat we nog een versnelling hoger moeten schakelen. We maken onze ziekteverzekering volledig dekkend zodat private aanvullende verzekeringen overbodig zijn, we bannen de supplementen zodat dezelfde medische zorgen overal evenveel kosten, we veralgemenen preventie en screening zodat iedereen de kans krijgt om gezond te leven en gezond te blijven.

We leven allemaal langer en de wetenschap slaagt erin om steeds meer ziektes en aandoeningen te behandelen. Daardoor zullen we de komende decennia onvermijdelijk meer uitgeven aan onze gezondheidszorg. Tegenover die investering moet een gezondheidszorg van absolute topkwaliteit staan die dankzij doorgedreven innovatie nog efficiënter werkt en nog slimmere keuzes maakt. Maar vooral: een gezondheidszorg die nog meer mensen nog betere zorgen garandeert.

1. Inleiding

We zijn allemaal kwetsbaar, hebben allemaal nood aan sociaal contact, en streven allemaal naar waardering, erkenning en zelfontplooiing. Iedereen heeft het recht op een gezond, goed leven, om in contact te blijven met anderen en zich te blijven inzetten voor familie, vrienden en de samenleving. Daarom is het beter om wat we allemaal nodig hebben, samen te organiseren. Een goede gezondheidszorg voor iedereen is daarvan het beste voorbeeld.

De koppen bij elkaar steken brengt meer ideeën op. Samen de risico's van het leven opvangen reduceert ook de kosten. Samen de verantwoordelijkheid dragen maakt onze samenleving veiliger. En iedereen zijn plaats erin gunnen, vergroot onze vrijheid. Samenwerken vergroot in de eerste plaats de kansen op een gezond, goed leven voor iedereen. Het beste voorbeeld daarvan is dat de verantwoordelijkheid en risico's delen, de enige garantie is op een goede gezondheidszorg aan een

goede prijs, die voor iedereen toegankelijk is. Gezondheidszorg blijft dus een belangrijke verantwoordelijkheid, die we allemaal delen.

Een goed leven begint bij een goede gezondheid, dus die moet voor iedereen toegankelijk zijn. We delen allemaal de wens van een gezond leven. Daarom moeten we in de eerste plaats de sociale zekerheid samen organiseren. Samen kunnen we meer mensen structureel gezond maken en zorg voor iedereen die het nodig heeft beschikbaar maken. Om dat haalbaar én kwalitatief te maken, moeten we elke euro doeltreffend besteden. Daarom kan de markt hierin wel een acteur zijn, maar nooit de regisseur.

Gezondheidszorg is een gedeelde verantwoordelijkheid, want niemand kan gezondheidsrisico's individueel dragen. Als je weet dat een bevalling al snel 3.000 tot 4.000 euro kost, en het plaatsen van een pacemaker rond de 20.000 euro, wordt meteen duidelijk dat niemand gezondheidsrisico's individueel kan dragen. Dan hebben we het nog niet eens over de kost van een langdurige opname in een rusthuis bij dementie of een dure kankerbehandeling.

Daarom moeten we de kosten van onze gezondheidszorg solidair dragen. De markt kan hierin meespelen als acteur, maar nooit als regisseur: solidaire zorg is de enige garantie op toegankelijke zorg. Een goede gezondheidszorg kost geld. Samen spenderen we 10,5% van ons BBP aan gezondheidszorg (8% publiek en 2,5% uit eigen zak). Hiermee hangen we rond het OESO-gemiddelde en blijken we bovendien een stuk efficiënter dan landen met een meer geprivatiseerde gezondheidszorg zoals de VS (17,6% BBP) en Nederland (12% BBP). Want we moeten voor deze landen niet onderdoen wat onze gezondheid betreft. Solidariteit werkt dus beter.

We weten dat onze gezondheidszorg in de toekomst meer zal kosten. Deze stijging wordt enerzijds gedreven door veroudering en een betere beheersing van ziekten, een belangrijke verworvenheid. Anderzijds stijgt de vraag naar en de omvang van het medisch aanbod door een gestegen welvaart en technische evoluties. Het Planbureau ziet de totale uitgaven aan gezondheid in 2030 al stijgen tot 12,5% van het BBP. Met de tegenvallende economische vooruitzichten kan dit echter een stuk zwaarder uitvallen en de grootste stijging valt daarna te verwachten.

Een gezamenlijk project zal dan meer dan ooit de enige garantie zijn op een sterke gezondheidszorg die niemand in de steek laat. Daarom is ook alleen een zeer doelmatige zorg, die garandeert dat elke euro goed wordt besteed voor ons aanvaardbaar. Tegelijk moet onze gezondheidszorg van topkwaliteit zijn. Alleen dan blijven mensen bereid om bij te dragen aan een gedeelde gezondheidszorg en is er een maatschappelijk en financieel draagvlak voor. We eisen waar voor ons geld.

Gezondheid is geen luxegoed en hoort bijgevolg niet op de markt thuis. Elk gezondheidsrisico moeten we solidair dragen. De wettelijke ziekteverzekering zet tegenover sociale bijdragen de zekerheid dat je toegang hebt tot een alomvattende gezondheidszorg. Dat moeten we versterken, want hoge eigen bijdragen, ziekenhuissupplementen en andere hiaten in de dekking van de gezondheidszorg hebben ervoor gezorgd dat aanvullende private verzekeringen aan populariteit hebben gewonnen. Jammer genoeg zijn die niet voor iedereen: zes op de tien mensen in armoede hebben geen aanvullende verzekering en mensen met een handicap of chronische ziekte worden bij aanvullende verzekeringen geconfronteerd met exuberante premies door een 'hoog risicoprofiel'. Zo worden gezondheidsrisico's geïndividualiseerd, en dat kan niet. Vermarkting beperkt de solidariteit tot wie zich kan verzekeren en

wie een laag risico heeft. Zo ontstaat een gezondheidszorg die mensen ongelijker maakt, dus deze tendens moeten we radicaal omkeren: de gezondheidszorg moet ons allemaal op gelijke voet helpen.

1.1. Resoluties:

Gezondheidsrisico's moeten we samen dragen. De gezondheidszorg moet dus op solidaire wijze worden georganiseerd. Private verzekeringen kunnen dit niet waarborgen en hebben in de gezondheidszorg geen plaats. Dit impliceert dat:

- a. Iedereen deelneemt en de middelen publiek worden beheerd.
- b. De gezondheidszorg volledig dekkend moet zijn zodat private aanvullende verzekeringen overbodig zijn.

14% van de Belgen zegt zorg uit te stellen om financiële redenen. We moeten elke drempel om zorg te vinden, wegnemen. Te hoge eigen bijdragen en supplementen zorgen voor financiële drempels. Deze worden versterkt door sociale drempels en de onvolledigheid van onze terugbetaalde gezondheidszorg.

2. Resoluties:

2.1. Niemand mag zich verplicht zien om zorg uit te stellen. De financiële drempels moeten we wegwerken. Bovendien moeten we allemaal in ieder hospitaal, bij elke zorgverstrekker voor dezelfde zorg hetzelfde betalen. Tariefzekerheid moet de regel zijn. Daarom:

- a. moeten sociale maatregelen zoals de maximumfactuur, de verhoogde tegemoetkoming en het statuut chronisch zieken versterkt worden en automatisch worden toegekend.
- b. met garanties op het uitsluiten van misbruiken moet de automatische derdebetalersregeling overal en voor iedereen worden toegepast.
- c. willen wij een gezondheidszorg waarin zorgverstrekkers zich, in het kader van de verplichte verzekering, houden aan de conventietarieven zonder supplementen.
- d. hebben supplementen geen plaats op de ziekhuisfactuur, kamerkeuze mag geen impact hebben op de prijs of de kwaliteit van de zorg.

2.2. Ook sociale drempels niet in de weg staan. Zorg moet daarom laagdrempelig georganiseerd zijn.

- a. Iedereen moet op termijn een laagdrempelig eerstelijnsaanspreekpunt hebben waar zijn elektronisch medisch dossier wordt bijgehouden.
- b. Drempelverlagende eerstelijnsinitiatieven zoals wijkgezondheidscentra en huisartsenwachtposten moeten ondersteund worden.

2.3. Alle aspecten van de gezondheidszorg moeten voor iedereen toegankelijk zijn. Hiaten in financiering en organisatie moeten worden opgevuld. Enkele voorbeelden:

- a. Wij pleiten voor een toegankelijke eerstelijnspsycholoog.
- b. Ook in de tandzorg zijn inspanningen nodig.

Als we ons collectief organiseren is het logisch dat we verwachten dat onze middelen goed worden besteed. Zowel wat de financiering van onze zorg betreft, als op het vlak van wat we er mee bereiken, laten we vandaag nog veel kansen liggen. Wij geloven dat we met dezelfde middelen veel meer kunnen bereiken. Hierbij kan innovatie een cruciale rol spelen. Dit zal nodig zijn om de betalingsbereidheid voor onze zorg te bewaren.

3. Resoluties:

3.1. We financieren gezondheid, niet zorg. We maken komaf met de te uitgesproken nadruk op prestatiegeneeskunde. Prestatiegeneeskunde stimuleert overconsumptie in plaats van de zorgverstreker te belonen voor het gezond houden van de patiënt.

a. We voorzien in de eerste lijn meer vormen van forfaitaire vergoeding.

b. We zorgen voor courante aandoeningen en ingrepen voor een forfaitaire vergoeding gekoppeld aan de ganse zorgepisode.

c. We gaan in het ziekenhuis voor all-in financiering (dat wil zeggen, een forfaitair bedrag op basis van het aantal en de aard van behandelde aandoeningen).

3.2. We gaan voor de juiste zorg op de juiste plaats. Ook de organisatie van de gezondheidszorg moet doelmatig zijn zowel in financiële als in kwalitatieve termen.

a. De huisarts moet de vertrouwenspersoon en spelverdelers zijn in gezondheidszorg, het juist gebruik van hun competenties vermijdt onnodige bezoeken aan de spoeddiensten en specialisten.

b. Iedereen wordt aangemoedigd om over een Globaal Medisch Dossier te beschikken. Met dit instrument kunnen overbodige herhalingsonderzoeken vermeden worden. De elektronische versie van het GMD maakt daarenboven snelle transfer van gegevens in acute situaties mogelijk.

c. De toegang tot de tweede lijn zou, op logische uitzonderingen na, afhankelijk moeten zijn van een doorverwijzing door de huisarts. Positieve incentives moeten dit aanmoedigen.

d. We gaan naar een nieuw model voor chronische zorg, waarbij interdisciplinaire samenwerking centraal staat, en waarbij de zorg zich verplaatst van het klassieke ziekenhuis naar thuiszorg, ambulante zorgverlening en transmurale zorgtrajecten.

3.3.: Elke euro aan gezondheidszorg spenderen we met gezond verstand. Dit wil zeggen dat we een volledig zicht moeten hebben op de uitgaven in de gezondheidszorg, dat we de schaarse middelen goed moeten gebruiken en dat we iedere speler responsabiliseren.

a. Geldstromen in de ziekenhuizen, bij zorgverstrekkers en bij apothekers moeten transparant zijn voor het publiek, de overheid en de ziekteverzekering.

b. Betere besteding:

b.1. De prijs en het volume van geneesmiddelen en implantaten drukken door de uitbreiding van forfaits en de referentietrugbetaling en striktere evidence-based terugbetalingscriteria.

b.2. Commerciële voordelen boeken door de organisatie van openbare aanbestedingen van geneesmiddelen.

b.3. Erelonen bepalen op basis van objectieve criteria, en de buitensporige vergoedingen van bepaalde medische specialisten aanpakken.

c. Wat responsabilisering betreft, denken we bijvoorbeeld aan:

c.1. Het hervormen van het bestuursmodel van ziekenhuizen waarbij beheerders, maar ook artsen mee de financiële verantwoordelijkheid dragen voor het doelmatig gebruik van publieke middelen.

c.2. Het consensusmodel binnen de wettelijke ziekteverzekering, in het bijzonder de commissie artsen-ziekenfondsen, meer dan vandaag laten waken over het doelmatig gebruik van schaarse middelen om overconsumptie en verspilling tegen te gaan.

c.3. Ziekenfondsen de juiste prikkels en instrumenten geven om de uitgavenverschillen te beheersen die niet door verschillen in zorgbehoeften en gezondheidsrisico's van hun leden te verantwoorden zijn.

3.4. Innovatie moet een echte meerwaarde bieden. Daarom moet innovatie focussen op zorgproducten, -diensten en -processen die kosteneffectief en kostenbesparend zijn.

a. Kosteneffectiviteit en potentiële kostenbesparing moeten steeds als criteria worden meegenomen in onderzoek naar zorgvernieuwingprojecten.

b. Medische innovaties moeten steeds op hun effectieve meerwaarde getest worden alvorens zij opgenomen worden in de ziekteverzekering.

We moeten de kwaliteit van de zorg systematisch meten en verbeteren. Een hogere kwaliteit geeft meer mensen een goed leven, en zorgt voor een breder maatschappelijk en financieel draagvlak voor een gedeelde gezondheidszorg.

3.5. Kwaliteit en patiëntveiligheid moet prominent op de agenda worden geplaatst. De patiënt staat hierbij voor ons centraal. Ziekenfondsen hebben een belangrijke rol in het centraal stellen van de patiënt en het bewaken van de kwaliteit. Daarom moeten:

- a. De zorgkwaliteit, patiënttevredenheid en totale patiëntkost bij zorgverstrekkers en ziekenhuizen publiek worden gemaakt.
- b. Ziekenfondsen moderne dienstverlenende organisaties zijn die de belangen van hun leden verdedigen en de ambitie hebben om elk lid individueel globale oplossingen aan te bieden die met hun ziekte of gezondheid te maken hebben.

3.6. Onze zorgverstrekkers en ziekenhuizen moeten continu zorgen dat hun zorg op het hoogste mogelijke niveau blijft. De medische materialen en hulpmiddelen die zij gebruiken moeten veilig en kwalitatief zijn. Dit concretiseren we door:

- a. Ziekenhuizen te verplichten standaarden van zorg toe te passen en zich te accrediteren volgens internationale normen om erkend te worden en te blijven.
- b. De opleiding van zorgverstrekkers te hervormen naar Europees model met openbare en 5-jarlijks herzienbare eindtermen.
- c. De kwaliteit van medische hulpmiddelen en implantaten te waarborgen; producten waarvan de veiligheid en werkzaamheid niet is bewezen mogen niet langer toegelaten worden op de markt.

Natuurlijk gaat gezondheidszorg niet alleen om het verzorgen en genezen van zieke mensen. Minstens even belangrijk om meer mensen een goed leven te garanderen en om de gezondheidszorg kwaliteitsvol en betaalbaar te houden, is een betere gezondheidspreventie. De controle die we hebben over de omgeving waarin we leven is vaak beperkt. Gezonde leefgewoontes vragen de juiste informatie en middelen, maar de middelen om gezondheidsrisico's te vermijden zijn niet gelijk verdeeld. Ook je kansen om gezond te blijven, mogen niet worden bepaald door je achtergrond, portefeuille of diploma.

Het leeuwendeel van de chronische aandoeningen hangt samen met onze levensstijl. Ook hier zien we een sterke sociale factor weerspiegeld in de gezondheidskloof. Voedings- en bewegingspatronen, maar ook middelengebruik, hangen vaak samen met sociaaleconomische situatie. De kennis, (financiële) middelen en mogelijkheden om je gezondheid in eigen handen te nemen zijn ongelijk verdeeld. Dat is fundamenteel onrechtvaardig en hoeft niet zo te zijn: wij geloven niet dat je mensen moet straffen of uitsluiten van zorg.

3.6. Gezondheidspromotie moet iedereen op gelijke voet de instrumenten geven om zijn gezondheid in eigen hand te nemen.

- a. Gezondheidspromotie moet vertrekken van een emanciperende logica, individueel gedrag mag nooit resulteren in afstraffing of uitsluiting van zorg.
- b. Voeding en beweging zijn de essentiële aspecten van gezondheidspromotie.
- c. Gezondheidspromotie moet beginnen in de kleuterklas en de rol van onderwijs moet hierin worden versterkt.

Ook de gezondheidszorg helpt om ons om gezond te blijven. Preventie in de strikte zin (primaire preventie) is ingrijpen met de doelstelling ziekte te voorkomen. Ook screening om aandoeningen of risicofactoren tijdig op te sporen om latere grotere schade te vermijden, noemen we preventie (secundaire). Beide spelen een cruciale rol in het vermijden van ziekte en het bevorderen van de volksgezondheid. Toch lijkt preventie niet voor iedereen even toegankelijk. Zo gaat bijvoorbeeld 7%

van de Belgen nooit op preventieve controle bij tandarts. Ook de bekende borstkankers kampen met groepen die ze zeer moeilijk bereiken. Ook de preventieve gezondheidszorg komt ons allen toe.

3.7. Een kwaliteitsvol, wetenschappelijk en doelmatig preventief beleid is een essentieel onderdeel van de gezondheidszorg en moet dus, net als de rest van de gezondheidszorg, laagdrempelig en toegankelijk zijn. Dat betekent dat:

- a. Preventieve onderzoeken en vaccinaties, waarvan de meerwaarde wetenschappelijk bewezen is, de hele doelpopulatie moeten bereiken.
- b. Een inhoudelijke invulling aan het Globaal Medisch Dossier gegeven kan worden om een goed preventiebeleid vorm te geven.
- c. Dat tegen schadelijke of onbewezen screeningsonderzoeken, die aanleiding geven tot overdiagnose, streng moet worden opgetreden.

Hoofdstuk 3: Gelijkheid werkt

3.4. Ongelijkheid werkt niet - Armoedebestrijding

"Like slavery and apartheid, poverty is not natural.
It is man-made and it can be overcome and eradicated
by the actions of human beings."
(Nelson Mandela)

Samenvatting

Armoede is de schrijnendste illustratie van ongelijkheid. Armoede zorgt voor sociale uitsluiting, voor een slechtere gezondheid, voor geslonken kansen op school en op de arbeidsmarkt. Een vicieuze cirkel die de ongelijkheid alleen maar verder doet toenemen. Want hoe ongelijker de samenleving, hoe kleiner het draagvlak om de welvaartsstaat te versterken en de armoede terug te dringen. Het wegwerken van die ongelijkheid begint bij het aanpakken van de kinderarmoede. Het is onaanvaardbaar dat het leven al in een bepaalde plooi wordt gelegd op een moment dat het eigenlijk nog goed en wel moet beginnen.

Gezinnen met kinderen, alleenstaande ouders in het bijzonder, moeten extra aandacht krijgen in het bestrijden van armoede. Mensen die werken, moeten daar altijd fatsoenlijk van kunnen leven. We willen geen 'werkende armen', we slaan de bodem niet uit het vat. Werk moet de voornaamste buffer tegen armoede blijven. Voor mensen die niet terecht kunnen op de reguliere arbeidsmarkt creëren we meer jobs in de sociale economie. Sociale activering zorgt ervoor dat de meest kwetsbare groepen toch een plaats krijgen in de samenleving en hun isolement kunnen doorbreken.

Werk moet altijd meer opbrengen dan een uitkering. Maar dat verzekeren we met voldoende hoge minimumlonen, niet met lagere uitkeringen. We tillen de laagste uitkeringen en de laagste pensioenen op tot boven de Europese armoederempel en houden ze ten allen tijde welvaartsvast. Wie ze nodig heeft, krijgt zijn sociale rechten automatisch toegekend, zodat we er zeker van zijn dat iedereen krijgt waar hij recht op heeft.

1. Inleiding

Armoede is van alle tijden, maar geen onvermijdelijk natuurverschijnsel: het is een product van een ongelijke samenleving en dus mensenwerk. Dat betekent dat we samen in staat zijn om armoede en ongelijkheid volledig uit de samenleving te bannen.

Tenzij we als samenleving grondig ingrijpen, is er geen groter fenomeen dat alle dimensies van het leven zo ongelijk verdeelt als armoede. Deze ongelijkheid is bovendien als een sneeuwbal, die door een opeenstapeling van verweven ongelijkheden snel groter wordt: inkomen heeft een impact op gezondheid, gezondheid op je sociaal leven, je sociaal leven op je psychosociaal welzijn, je achtergrond op je kennis, je kennis op je werk, en dat alles heeft ook invloed op je huisvesting, ontspanning, sport- en cultuurbeleving. De kloof van ongelijkheid tussen mensen in armoede en mensen met een hoger inkomen manifesteert zich in elk aspect van de samenleving. Pas als onze sociaaleconomische

achtergrond onze toekomst niet langer bepaalt, kunnen we in alle vrijheid volwaardig aan de samenleving deelnemen.

Wij staan niet toe dat armoede en ongelijkheid de samenleving verdeelt in zij die erbij horen en zij die er niet bij horen, in insiders en outsiders. Het hart van onze samenleving bestaat immers uit de dingen die we delen, die ons verbinden. Wanneer door opeengestapelde ongelijkheden mensen zo ver van elkaar komen te staan, zo weinig gedeelde verwachtingen koesteren en zo sterk verschillen in vrijheid om het leven zelf in te richten - huis, gezin, toekomst - dat de binding wegvalt, dan vreet dit aan het hart van onze samenleving. Een samenleving van extremen bindt niet en grote ongelijkheid zorgt voor een ongezonde samenleving - voor iedereen, arm én rijk. Uiteindelijk raken armoede en ongelijkheid ons dus allemaal.

Alleen als iedereen meedoet, kunnen we ongelijkheden uit de wereld helpen. We moeten dus samen zorgen voor een menswaardig inkomen en een plaats in de samenleving voor iedereen. Het wegwerken van ongelijkheid op lange termijn begint bovendien bij het aanpakken van kinderarmoede.

Armoede moet in de eerste plaats worden voorkomen. Een specifiek armoedebelief wordt dan ook altijd voorafgegaan door een beleid dat ingrijpt op de vorming en herverdeling van inkomsten en welvaart. Dit vereist het maken van de juiste beleidskeuzes inzake sociale bescherming, fiscaliteit, macro-economie, arbeidsmarkt en loonvorming. Het is op dat niveau dat een fundamenteel verschil wordt gemaakt tussen meer gelijke, sociaal rechtvaardige samenlevingen met weinig armoede en samenlevingen die het omgekeerde zijn. Een direct armoedebelief opereert dus steeds in de bedding van een bredere, preventieve aanpak richting meer gelijkheid ten voordele van de lagere inkomens en meer kwetsbare groepen. Iedereen heeft recht op een rechtvaardig inkomen om een menswaardig leven te leiden, ook wie niet of niet meer werkt. De strijd tegen ongelijkheid is het beste armoedebelief.

2. Resoluties:

2.1. We tillen alle uitkeringen boven de Europese armoededrempel. We houden rekening met het verschil tussen uitkeringen verworven op basis van arbeidsprestaties en uitkeringen van sociale bijstand, en tussen uitkeringen en minimumlonen. We geven hierbij prioriteit aan de inkomenspositie van gezinnen met kinderen en, gezien de alarmerende armoedecijfers, in het bijzonder aan alleenstaande ouders. Aanvullende financiële steun van het OCMW vullen we in door gebruik te maken van de budgetstandaard die meet hoeveel een gezin minimaal nodig heeft voor een menswaardig leven.

2.2. Om de sluipende uitholling tegen te gaan houden we alle uitkeringen consistent welvaartsvast.

2.3. Elke oudere moet kunnen genieten van een inkomen boven de Europese armoedegrens. Daarom:

a. Versterken we de eerste pensioenpijler door het optrekken van de minimumpensioenen.

b. Voeren we consistent de welvaartsaanpassingen in de pensioenen door.

c. Verhogen we de Inkomensgarantie voor Ouderen (IGO), versnellen we de inhaaloperatie om alle gerechtigden effectief te onderzoeken en zorgen we ervoor dat de IGO ook in het OCMW aangevraagd kan worden.

2.4. 'Werkende armen' zijn onaanvaardbaar. Werk moet altijd lonen, een buffer tegen of een springplank uit de armoede zijn en een perspectief op vooruitgang bieden. Werken moet altijd meer opbrengen dan een uitkering. Daarvoor moeten niet de uitkeringen naar omlaag maar moet wel het minimumloon altijd een voldoende hoog inkomen bieden.

2.5. We werken de fiscale ongelijkheid weg voor alleenstaande ouders. Daarom:

a. Introduceren we het huwelijksquotiënt – een fiscale maatregel waarbij gehuwden en wettelijk samenwonenden een deel van het loon van de meest verdienende kunnen laten overhevelen naar de

partner die over een heel klein of geen beroepsinkomen beschikt – ook voor ‘feitelijk alleenstaande ouders’ en stellen we voor de fiscus het eerste of enige kind van een alleenstaande ouder gelijk met die partner.

b. Maken we het maximumbedrag dat overgedragen kan worden door de huwelijksquotiënt afhankelijk van de hoogte van het inkomen.

2.6. Veel mensen in armoede verliezen een deel van hun inkomen en sociale bescherming omdat ze hun sociale rechten mislopen. Alle sociale rechten op basis van nieuwe regelgeving kennen we daarom automatisch toe. Indien technisch mogelijk automatiseren we ook de reeds bestaande. De financiële toegankelijkheid van de gezondheidszorg blijft onze prioriteit, ook al omdat heel wat andere voordelen hieraan verbonden zijn. Sociale tarieven zoals voor telecommunicatie, water en elektriciteit automatiseren we ook.

2.7. We verankeren de armoedetoets op elk beleidsdomein, op elk bestuursniveau, in partnerschap met mensen met ervaring in de armoede en uitsluiting. We waarborgen zo de gelijke toegang tot publieke dienstverlening voor mensen in armoede.

Armoede mag niet betekenen dat mensen worden uitgesloten. Het is onaanvaardbaar dat mensen niet in gelijke mate kunnen deelnemen aan de samenleving. Voor een volwaardige plaats in de samenleving – naast een menswaardig inkomen – is werk de belangrijkste hefboom. Werkarme gezinnen in het bijzonder verdienen de grootste aandacht. Armoede heeft echter vele gezichten en een eenzijdige focus op werk biedt geen antwoord op de complexe realiteit. Een integrale aanpak op maat voor mensen in armoede is nodig: begeleidingstrajecten mogen geen administratief proces zijn, maar moeten draaien rond die persoon als mens, inwerkend op alle problemen – familiaal, medisch, mentaal, psychosociaal. Bij hardvochtigheid is niemand gebaat.

Voor mensen in armoede blijkt de afstand tot de arbeidsmarkt erg groot, vaak te groot. Alternatieven voor deze mensen om zichzelf te ontplooien, hun competenties te versterken, hun sociale contacten te behouden of vergroten, hun zelfwaarde op peil te houden, de kansen op positieve toekomstperspectieven en grip op het eigen leven zijn cruciaal.

Daarom moeten we nog meer dan vandaag investeren in jobs in de sociale economie. We waken erover dat deze op mensenmaat blijven. Daarnaast is maatschappelijke participatie die versterkt (‘sociale activering’) erg waardevol om een plaats in de samenleving te verzekeren, om sociaal isolement te doorbreken of voorkomen of als tussenstap naar al dan niet gesubsidieerd werk. Niemand is erbij gebaat mensen een uitkering te geven en hen aan de rand van de samenleving te laten staan.

Dat mensen kunnen ‘meedoen’, hun steentje kunnen bijdragen en dat ze hiervoor gewaardeerd worden, is ons belangrijkste doel. Daarvoor zijn lokale instellingen en initiatieven die van nabij ondersteuning en begeleiding op maat aanbieden, het best geplaatst. Vanuit hun expertise zijn de OCMW’s de spil en de regisseur van een lokaal sociaal beleid. Zij kunnen met een ruim sociaal takenpakket de hele ketting van ongelijkheden aanpakken. Het OCMW moet een echt ‘sociaal huis’ zijn, gekenmerkt door persoonlijk contact en laagdrempeligheid.

3. Resoluties:

3.1. We gaan de OCMW’s beter structureel financieren, rekening houdend met waar de noden het hoogst zijn. Zo kan oneigenlijk gebruik van bijstandsmiddelen vermeden worden en komen de middelen terecht bij wie er echt nood aan heeft. We geven extra steun aan OCMW’s die met innovatieve projecten verder gaan dan hun wettelijke opdrachten.

3.2. We zorgen ervoor dat de regionale arbeidsdiensten, gemeenten en OCMW's investeren in een brede, integrale ondersteunings- en begeleidingstrajecten naar werk op maat waar ook veel aandacht is voor welzijns- en andere aspecten van een armoedesituatie. In elk traject dient een 'ankerfiguur' als vertrouwenspersoon te worden aangesteld.

3.3. We blijven sociale economiejobs creëren in niches die een antwoord bieden aan de uitdagingen voor de komende decennia zoals vergrijzing en de stijgende vraag naar zorgdiensten. Vorming rond armoede zorgen ervoor dat binnen de organisaties die sociale economie aanbieden er ook voldoende expertise aanwezig is rond armoede.

3.4. Waar werk niet meer of nog niet mogelijk is, moet het OCMW garant staan voor een aanbod van maatschappelijke participatie die versterkt ('sociale activering') op maat, met opgelegde streefcijfers. Het middenveld is hier een belangrijke en betrouwbare partner.

3.5. In alle begeleidingstrajecten voor insluiting is aandacht het voor de volgende twee psychosociale dimensies van armoede van wezenlijk belang:

a. De zogenaamde 'binnenkant van armoede': deze uit zich in schaamte, onzekerheid, schuldgevoelens en minderwaardigheidscomplexen door de 'kwetsuur' van armoede in een samenleving waar zelfredzaamheid, consumptie en zelfpresentatie de norm zijn.

b. Sociaal isolement en eenzaamheid: mensen en gezinnen in armoede leven vaak letterlijk in een kleinere wereld en hebben dan ook een grotere kans op vereenzaming. Om 'stille armoede' uit te bannen zetten we sterk in op een proactieve dienstverlening vanuit de OCMW's. Extra aandacht gaat naar ouderen en alleenstaande ouders.

2.6. We betrekken mensen met ervaring in de armoede en uitsluiting nauw bij het uitstippelen, uitvoeren en evalueren van alle begeleidingstrajecten.

Ongelijkheid echt bij de wortel aanpakken, begint bij onze kinderen. Kinderen die door de loterij van het leven opgroeien in een kansarm gezin, vertrekken al vóór de eerste levensdag met een achterstand. Dat is onrechtvaardig, en die ongelijkheid achtervolgt hen bovendien hun hele leven. Ze hebben later een lagere kans op een goede gezondheid, gezonde sociale relaties, een goede opleiding, een goede job en een gezonde leefomgeving. Dat voorkomen is onze eerste opdracht. De eerste drie levensjaren blijken cruciaal voor de ontwikkeling van een kind, dus moet de nodige ondersteuning en stimulering zo vroeg mogelijk gebeuren. Zo geven we meteen het hele gezin een duwtje in de rug.

We laten geen talenten verloren gaan. Een samenleving die kinderen aan hun lot overlaat, betaalt daar later letterlijk de prijs voor in de vorm van hogere ziektekosten of werkloosheidsuitkeringen. De strijd tegen kinderarmoede is dus in ieders belang.

4. Resoluties:

4.1. Het gezin is de belangrijkste omgeving voor de fysieke, emotionele en sociale ontwikkeling van een kind. We zetten daarom volop in om ouders van kwetsbare gezinnen preventief te ondersteunen en te 'empoweren' in hun opvoedersrol, zo vroeg mogelijk maar zonder stigmatiserend op te treden. Elk OCMW beschikt over een cel 'kinderen in armoede'. RESOLUTIE: We richten een Kans voor Kinderen-fonds op. Dit moet gemeenten en OCMW's in staat stellen een Lokaal Actieplan Kinderarmoede op te stellen en uit te voeren, verankerd in de Beleids- en Beheerscyclus. Dit plan moet investeren in ondersteuning, zorg en begeleiding op het vlak van een veilige, gezonde en warme thuisomgeving, onderwijsondersteuning en participatie. De ouders worden nauw betrokken.

4.2. Kwaliteitsvolle kinderopvang is het recht van elk kind. We laten meer kinderen uit kansarme gezinnen de weg vinden naar kwaliteitsvolle kinderopvang. Zij gebruiken immers maar half zo vaak de kinderopvang als andere gezinnen. Het zorgt er niet alleen voor dat ouders overdag kunnen gaan werken of solliciteren, maar stimuleert ook de algemene ontwikkeling van het kind. We gaan voor het

veralgemenen van de inkomensgerelateerde kinderopvang. Het wegwerken van financiële drempels voor alleenstaande ouders is prioritair.

4.3. In de eerste levensjaren is taalontwikkeling erg belangrijk om uitsluiting op latere leeftijd tegen te gaan. We kiezen dan ook voor een beleid van Nederlandse taalstimulering vanuit een positieve benadering bij alle kinderen in de kinderopvang en het kleuteronderwijs.

4.4. Ook als ouders het niet breed hebben, hebben kinderen zonder enige voorwaarde het recht om kind te zijn en zich op een gelijke manier te kunnen ontplooien. We bouwen over gans Vlaanderen een kortingssysteem uit om deze kinderen te stimuleren mee te doen aan sport-, cultuur- en vrijetijdsactiviteiten. We investeren in bekendmaking en toeleiding op maat van kinderen en jongeren zonder stigmatisering en segregatie in de hand te werken.

4.5. Kinderen mogen in een procedure van schuldbemiddeling niet onzichtbaar blijven. De betaling van de kosten voor het onderwijs en het onderhoud van de kinderen (o.a. kinderbijslag) moeten altijd van de procedure worden uitgesloten.

4.6. Gezien de dramatische cijfers van armoede bij alleenstaande ouders moet de Dienst voor Alimentatievorderingen (DAVO) hogere voorschotten toekennen aan méér eenoudergezinnen. We gaan voor een grotere bekendheid van deze dienst.